

## "Çünkü kusur onlardan çıkıyor, onların kabiliyetsizliğinden ileri geliyor." Sebepler hakkındaki bu cümleye misal verir misiniz?

---

Kusur, noksanlık manasındadır. Elementlerin cansız olmaları, ağaçların görmemeleri, hayvanların düşünceden mahrum olmaları birer kusurdur. Nasıl ki beyaz yazı, siyah tahta üzerinde daha açık ve seçik olarak görünürse, Allah'ın kusursuz kemalatı da kusurlu sebepler aynasında görünür. Mesela, Allah'ın rahmeti her şeyi kaplamıştır. Ancak, o rahmete en fazla muhtaç olanlarda rahmet daha şaşıklı olarak tecelli eder. Ağaç da rızka muhtaçtır, ama **Rezzak** ismi hayvanlarda ve insanlarda ağaçlara nispeten çok daha ileri derecede tecelli eder.

Cenab-ı Hak insanı ve sebepleri noksanlıklarla donatmış ki, kendi isim ve sıfatları onlarda kemali ile tecelli etsin.

Esbabın kusurlu olmasının bir hikmeti de haksız şekvaların onlara yapılmasıdır. Allah'ın rahmet ve izzetine münafi olan hadiselerde, bu unsurlar şer gibi görünen işlerde şikâyet ve isyanları kendilerine çekerler. Sobadan zehirlenen, suda boğulan, trafik kazasında vefat edenlerin yakınları onların ölümlerini bu sebeplere verir, kadere itirazdan kurtulurlar.

Bu hikmet, esbabın yaratılmasındaki binler hikmetten sadece birisidir.

**Eşyadaki kusur nispi bir mefhumdur.** Sebeplere Allah'ın isim ve sıfatlarına ayna olması cihetiyle bakılırsa onlar da vazifelerini kusursuz olarak, mükemmel yapmaktadırlar.